

**SEGMENTY KULTURNÍHO TURISMU
S AKCENTEM NA POZNÁNÍ
KULTURY**

HUDEBNÍ TURISMUS

HUDEBNÍ TURISMUS

- 40 % zahraničních turistů navštívuje ČR v souvislosti s kulturním dědictvím (Francouzi, Britové, Američané, Rusové, Němci, Rakušané)
- Hudba vytváří z destinace mezinárodní turistický cíl – přechod pro chodce na Abbey Road v Londýně, Bayreuth (Wagner), Salzburg (Mozart), Opera House v Sydney
- Hudební turismus poskytuje destinacím nové příležitosti
- Motiv – hudba
 - návštěva míst spojených s životem a tvorbou skladatelů, zpěváků, hudebních skupin
 - návštěva hudebních festivalů a dalších hudebních vystoupení
- Nabídka
 - dlouhodobá – muzea hudby, koncertní sály, hudební scény, bary, kluby; místní kultura samotná
 - časově omezená – koncertní vystoupení, festivaly – lákají nejvíc účastníků (jedinečnost zážitku)
- Místa spojená s životem a tvorbou
 - hudebních skladatelů – Bedřich Smetana (Litomyšl, Jabkenice), Antonín Dvořák (Nelahozeves, Vysoká u Příbrami), Leoš Janáček (Hukvaldy, Brno – *Po stopách Leoše Janáčka*)
 - zpěváků populární hudby – *Graceland* Elvise Presleyho, hrob Jima Morrisona na hřbitově Père Lachaise v Paříži, vila Karla Gotta na Bertramce a jeho hrob na hřbitově Malvazinky
 - hudebních skupin – Liverpool – muzeum *The Beatles Story*, klub *Cavern* kde hráli, jejich domovy

HUDEBNÍ TURISMUS

- Klasická hudba – láká turisty & přináší nemalé výnosy
- Populární hudba – více zapadá do vkusu široké veřejnosti
- Tradiční & lidová hudba lokální kultury – podpoří autenticitu zážitku z destinace & pomáhá prezentaci & propagaci historického & kulturního dědictví
- Muzikály – řada CK pořádá zájezdy
- Koncerty lákají desetitisíce návštěvníků
 - hvězdy populární hudby (Michael Jackson, Madonna, Rolling Stones, Queen)
 - unikátní projekt – vystoupení „tři tenorů“ – Luciano Pavarotti, Plácido Domingo, José Carreras (poprvé jako doprovodná akce MS ve fotbale 1990 v Itálii, série mega koncertů, statisíce diváků)
 - koncert bratři Nedvědů – Strahov 1996 – 70.000 diváků
- Hudební festivaly

HUDEBNÍ FESTIVALY

- Ne vždy souvisí s místní hudební historií
- Přitahují největší množství účastníků
- Odehrávají se na stejném místě, obvykle mají společné téma & jsou vícedenní
- Veřejná umělecká přehlídka, soutěžní i nesoutěžní, mohou být periodické
- Tradice od 19. století
 - společenská záležitost, lokální i mezinárodní
 - hudební skladatelé, hudebníci, mecenáši, posluchači & milovníci hudby
- Markantní vývoj ve 20. století
 - rozšíření na všechny žánry & druhy, už ne převážně klasická hudba, ale i hudba populární
 - vývoj nových hudebních žánrů
- *Woodstock 1969*
 - *Woodstock Music & Art Fair, An Aquarian Exposition: 3 Days of Peace & Music*
 - legendární open air festival, vzor pro další festivaly, klíčový okamžik v historii populární hudby
 - Jimi Hendrix, Janis Joplin, The Who, Carlos Santana
 - 400 000 lidí (odhady kolísají mezi 150 000 a 700 000)
- *Glastonbury Festival* – 1970, 1.500 účastníků, nyní cca 200.000 (1994 rekordních 300,000), Beyonce, David Bowie, Paul McCartney, Lady Gaga, Lionel Richie

HUDEBNÍ FESTIVALY

- Vývoj v 21. století
 - velká konkurence
 - festivaly se označují jako *music & arts* → doprovodný program (jóga, divadlo, umělecké instalace)
- Výhoda festivalů – rozmanitost žánrů → potenciálu přilákat široké publikum
 - festivaly klasické hudby, populární, alternativní, elektronické, rockové...
 - dnes často multižánrové + doprovodná nehudební vystoupení
 - open-air festivaly
 - v létě, interpreti hrají na pódiích pod širým nebem, publikum na otevřeném prostranství
 - pojme velké množství návštěvníků
 - *Rock for People* (vojenské letiště Hradec Králové), *Majáles* (Letňany, Dolní Vítkovice, výstaviště Brno), *Votvírák* (multižánrový, vojenské letiště Boží Dar), *Colours of Ostrava*, *Sázava Fest*
 - klubové festivaly
 - najednou v několika prostorách v rámci 1 města, návštěvníka přechází z jednoho do druhého
 - *United Islands of Prague* (Kampa, Střelecký, Slovanský), *Žižkovská noc* (kluby, bary, hospody)

FESTIVALY VÁŽNÉ HUDBY

- Navazují na tradici 19. století, neprošly velkými změnami jako festivaly populární hudby
- Časově koncentrované, zajímavé lokace, bohatý doprovodný program, přitahují množství turistů
- Mezinárodní rozměr, prestižní událost, vzdělaná & bonitní klientela, niche turismus
- ČR – bohatá tradice, špičková úroveň, světové renomé → velmoc v oblasti klasické hudby
- Programová skladba + hodnoty kulturního dědictví + globální historický kontext + genius loci
- *Pražské jaro* – 1946, dirigent Rafael Kubelík & klavírista Rudolf Firkušný, 12. května, *Má vlast*
 - cca 40 koncertů, 20 koncertních sálů (3. června, 3 týdny)
 - nejlepší česká & mezinárodní tvorba, celosvětové premiéry českých & zahraničních umělců
- *Smetanova Litomyšl* – 1946
 - operní inscenace, koncertní provedení oper, galakoncerty, oratoria, kantáty, písňové večery
 - symfonická, instrumentální, komorní hudba; balet
 - chrámové & promenádní koncerty
- *Hudební festival Antonína Dvořáka Příbram* – 1969
 - koncerty na atraktivních místech spojených s životem Dvořáka – Příbram, Památník ve Vysoké u Příbrami, kostel v TřebSKU, Svatá Hora u Příbrami, zámky Dobříš & Březnice
- *Pardubické hudební jaro* – 1978
 - multižánrový, 2023 – „od klasiky po Čechomor“
 - Pardubice, Sezemice, Choltice, Přelouč, Heřmanův Městec, Seč, Vysoké Mýto

FESTIVALY VÁŽNÉ HUDBY

- *Smetanovské dny* – 1980, Plzeň, mezioborový
 - hudba, tanec, výtvarné umění, divadlo, film, literatura & věda
 - koncerty, výstavy & workshopy
- *Festival Krumlov* – 1992
 - klasická & populární hudba + tanec, divadlo, pantomima
 - zámek, zámecká jízdárna, kostela Božího Těla a Panny Marie Bolestné, zámecká & pivovarská zahrada
- *Mezinárodní hudební festival Petra Dvorského* – 1998
 - prezentace lidského hlasu, různé žánry (klasika, pop, jazz, folklor)
 - Jaroměřice nad Rokytnou & Valeč, bazilika v Třebíči, pivovar Dalešice, zámecká zahrada Dukovany
- *Harmonia Moraviae* – 1999, Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín
 - původně duchovní hudba v sakrálních památkách, dnes multižánrový festival
 - symfonická, komorní & vokální představení; klasická, duchovní, lidová, filmová, jazzová hudba
- *České kulturní slavnosti* – 2002
 - vznikly spojením festivalů *Tanvaldské hudební jaro* (Tanvald), *Bystřické zámecké slavnosti* (Bystřice pod Hostýnem), *Vivat varhany* (Slavonice), *Art salon piano* (České Budějovice), *Malostranské komorní slavnosti* (Praha)
 - komorní & orchestrální koncerty, pořady pro mládež, divadelní představení, výstavy

FESTIVALY VÁŽNÉ HUDBY

- *České doteky hudby – 2006*
 - běžně neuváděné tituly – díla českých skladatelů 2. poloviny 20. století & soudobá hudba
 - Pražský hrad, Obecní dům, Rudolfinum, Národní dům, Kongresové centrum, Lichtenštejnský palác, kostele svatého Šimona a Judy (Staré město), Klementinum, klášter svaté Anežky České
- *Mezinárodní hudební festival Dvořákova Praha – 2007*
 - největší Dvořákovský festival na světě
 - exkluzivní přehlídka nejuznávanějších sólistů, dirigentů, orchestrů & komorních souborů
 - Dvořákova síň, Betlémská kaple, Anežský klášter
- Řada dalších
 - *Dvořákova Olomouc*
 - *Moravský podzim v Brně*
 - *Janáčkův máj v Ostravě*
 - *Struny podzimu v Praze*
 - *Janáčkovy Hukvaldy*

FESTIVALY POPULÁRNÍ HUDBY

- Většinou v létě pod otevřeným nebem
- *Porta* – 1967, SSM
 - Ústí nad Labem → od 1981 Plzeň → od 2008 Řevnice u Prahy
 - legendární trampský, country & folkový festival
 - zahájil tradici velkých letních open-air festivalů u nás
 - masově navštěvovaná „kultovní“ akce
- Osmdesátá léta
 - vznik několika festivalů, mnohé se pořádají dodnes
 - *Valašský špalíček* – 1984, mezinárodní folk blues beat festival, Valašské Meziříčí
- Devadesátá léta
 - vznik mnoha dalších festivalů
 - *Benátská noc* – 1993 → *Benátská* – 2012, Vesec u Liberce, pátek – rock, sobota – pop, neděle – pop-folk
 - *Rocková Lipnice* – 1994, Lipnice nad Sázavou
 - *Rock for People* – 1995, Hradec Králové (letišťe), rock, metal, punk
 - *Keltská noc* – 1995, Harrachov, multižánrový
- 21. století
 - *Colours of Ostrava* – 2002, multižánrový
 - 2015 – 44 tisíc návštěvníků; 2022 – 100 kapel z 30 zemí, programová nabídka – 350 bodů

FOLKLÓRNÍ FESTIVALY

- Specifická skupina
- Úzce svázané s určitým regionem & místní kulturou
- Vycházejí z tradice
- Spojeny s danou destinací
- *Slovácký rok* – 1921, Kyjov
 - nejstarší národopisná slavnost
 - od 1971 jednou za čtyři roky, tři dny
- *Mezinárodní folklórní festival Strážnice* – 1946, od 1957 zahraniční folklorní soubory, soutěž ve verbuňku
- *Gorolski święto* – 1948, Jablunkov
- *Chodské slavnosti* – 1955, Domažlice
- *Kopaničářské slavnosti* – 1957, Starý Hrozenkov
- *Horňácké slavnosti* – 1958, Velká nad Veličkou
- *Mezinárodní dudácký festival* – 1967, Strakonice (jednou za dva roky)
- *Rožnovské slavnosti* – 1981, soutěžní přehlídka odzemkářů
- *Hanácké slavnosti* – 1983, Prostějov
- *Svatováclavské slavnosti* – 2002, Český Krumlov

LITERÁRNÍ TURISMUS

LITERÁRNÍ TURISMUS

- Motiv – návštěva míst spojených s životem & tvorbou literátů, míst kde se odehrává děj literárních děl
- Atraktivita – značky, pamětní desky & tabule označující literární místo, domy spisovatelů, místa narození, hroby, literární festivaly, krajiny, výlety, trasy po stopách spisovatelů...
- 2. polovina 18. století – Spojené království → Evropa
- Komerčně významný fenomén
 - místa spojená s literaturou slouží k propagaci destinací – Shakespearův Stratford, Yorkshire sester Brontëových, Dickensův Londýn
 - Průvodci – *Literary Britain and Ireland: a Guide to the Places that Inspired Poets, Playwrights and Novelists*, *The Oxford Guide to Literary Britain and Ireland*
 - Pohlednice, záložky, kalendáře, trička, kabelky, sladkosti, poháry...
 - Weby – literaryplaces.com, literarytraveler.com, literarytourist.com (destinace, mapy, plánovače)
- Klasická i současná literatura – J. K. Rowling, Dan Brown, Stephanie Meyer (The Twilight Saga)
- Tematické zájezdy – účastníci navštěvují místa tvorby, života, narození & smrti spisovatele
- Cíl
 - přilákat zahraniční návštěvníky (literární osobnosti mezinárodně známé)
 - vzbudit u místních obyvatel zájem o vlastní literaturu & kulturu
 - Franze Kafka & Praha – turistická cesta po jeho stopách – oblíbená spíše u zahraničních turistů
- U nás je literární turismus spíše záležitost individuálního turismu

DESTINACE LITERÁRNÍHO TURISMU

- Reálná místa – místo narození, života, tvorby & úmrtí (dům Williama Shakespeara ve Stratfordu, Poet's Corner ve Westminster Abbey)
- Fiktivní místa – místa děje literárních děl (dům Sherlocka Holmese na Baker Street v Londýně)
- Vytvořená místa – vznikla s cílem přilákat návštěvníky (Kouzelnický svět Harryho Pottera v Londýně)
- **Rodné domy** – označeny pamětní deskou, zpřístupněny veřejnosti & instalováno **muzeum**
 - *Josef Jungmann* v Hudlicích, *Vítězslav Hálek* v Dolínku, *Václav Beneš-Třebízský* (součást skanzenu), *Josef Václav Sládek* ve Zbirohu, *Karel Čapek* ve Svatoňovicích (Muzeum bratří Čapků v domě poblíž), *Fráňa Šrámek* v Sobotce, *Jiří Wolker* v Prostějově (expozice v Muzeu Prostějovska), *Karel Poláček* v Rychnově nad Kněžnou (rodný dům nestojí, památník v místní synagoze)
- **Místa spojená s životem nebo tvorbou spisovatele**
 - *Božena Němcová* – Ratibořice & okolí, Červený Kostelec (pomník), Nymburk (pomník), Česká Skalice (muzeum)
 - *Bohumil Hrabal* – Brno (pamětní deska), Polná (dětství, pamětní deska), Nymburk – Gymnázium Bohumila Hrabala, literární kabinet Bohumila Hrabala, expozice ve Vlastivědném muzeu, cyklostezka z Nymburka do Kerska
 - *Jaroslav Hašek* – Lipnice nad Sázavou, expozice v domku kde žil po 1. světové válce, pomník v hostinci U České koruny (psal tady Švejka)

DESTINACE LITERÁRNÍHO TURISMU

▪ Místa posledního odpočinku

- Olšanské hřbitovy – Josef Jungmann, Karel Havlíček Borovský, František Ladislav Čelakovský, Karel Jaromír Erben, Jan Werich, Jiří Voskovec; naučná stezka
- Vyšehrad – Jan Neruda, Karel Čapek, Vítězslav Nezval, Karel Hynek Mácha, Karel Havlíček Borovský, Božena Němcová, Svatopluk Čech
- Hrobka Slavín – Josef Václav Sládek, Jaroslav Vrchlický, Julius Zeyer, František Hrubín, Josef Čapek,
- Jaroslav Hašek – Lipnice nad Sázavou, Alois Jirásek – Hronov, Bohumil Hrabal – Hradištko

▪ Místa spojená s dějem literárního díla

- většinou fiktivní vycházející z představivosti spisovatele
- literární tematické parky (zahraničí) – *Kouzelnický svět Harryho Pottera* v Londýně a na Floridě, *Hobitín* na Novém Zélandu
- naučné stezky – zaměřeny na spisovatele & tvorbu
 - *Babiččino údolí* – informační tabule (dílo, spisovatelka); časté kulturní akce
 - cyklostezka *Po stopách Bohumila Hrabala* z Nymburka do Kerska
 - městský vycházkový okruh *Bylo nás pět* v Rychnově nad Kněžnou (Karel Poláček)

LITERÁRNÍ FESTIVALY

- Obecně zaměřené na literaturu & literáty – *Svět Knihy v Praze, Festival fantazie v Chotěboři, Festival spisovatelů Praha, Litr Olomouc...*
- Zaměřené na významné literární osobnosti, literární díla, události
- *Jiráskův Hronov (1931)* – festival amatérského divadla (nejstarší divadelní festival v Evropě)
- *Šrámkova Sobotka (1957)* – festival českého jazyka, řeči & literatury; každý ročník má téma (2023 Poslyš, jak zní. Mluvená řeč, hlas a rozhlas); přednášky, autorská čtení, koncerty, divadelní představení, dílny
- *Haškova Lipnice (1959)* – divadla, koncerty, přednášky, procházky městem, místa spojená s Haškem
- *Poláčkovo léto, Rychnov nad Kněžnou (1994)* – divadelní představení v historicky cenných objektech (často obvykle nepřístupných)
- *Putování se Zilvarem, Rychnov nad Kněžnou* – poznávání města inspirované románem *Bylo nás pět*
- *Jičín město pohádky (1990)* – literatura pro děti
- *Ortenova Kutná Hora (1993)* – festival & soutěž mladých básníků
- *Seifertovy Kralupy (1996)* – festival poezie & přednesu; společná návštěva spisovatelova hrobu
- *Den poezie (1999)* – na počest Karla Hynka Máchy, v desítkách měst – literární večery, výstavy, divadelní představení, kulturní procházky ad. – zapojeny školy, knihovny, literární spolky, kluby, divadla, muzea
- Mnoho literárních děl → předloha filmů

FILMOVÝ TURISMUS

FILMOVÝ TURISMUS

- Cestování na místa natáčení filmů, sledování průběhu natáčení, pozorování filmových celebrit
- Prohlídky filmových studií
- Návštěvy zábavních parků & atrakcí s filmovou tematikou
 - *Disneyland* Kalifornie, Florida, Hong Kong, Tokio & Paříž (*Eurodisneyland*), Disneyho animované filmy – Sněhurka, Popelka, Kniha džunglí, Malá mořská víla, Mickey Mouse + Avengers, Star Wars
- Účast na předávání filmových cen, slavnostních premiérách & filmových festivalech
- Působení ve filmu umí udělat z neznámých míst oblíbené destinace nebo zvednout návštěvnost
- Oblíbené destinace mezinárodního filmového turismu
 - filmová studia v Los Angeles
 - lokace natáčení filmů
 - poušť v Tunisku, Džerba (Star Wars), Metropolis v Illinois (Superman), Petra v Jordánsku (Indiana Jones), Stirling ve Skotsku (Statečné srdce), Rosslyn Chapel u Edinburgu (Šifra mistra Leonarda), hrad Alnwick (Bradavická škola čar a kouzel), katedrály v Durhamu & Gloucesteru, nádraží King's Cross s Platform 9³/₄ (Harry Potter)
 - *Tolkienovský turismus* – zvláštní fenomén; Nový Zéland – trilogie *Pán prstenů* & *Hobit*, *Hobitín* se 44 domky, mlýnem, hospodou, mostem

FILMOVÝ TURISMUS v ČR

- ČR – oblíbená zahraničními filmaři ← krásné lokace, nižší náklady & kvalitní zázemí – Praha, Kutná Hora, Karlovy Vary, Liberec...
- Nejznámější zahraniční filmy natočené u nás:
 - *Amadeus* (Praha, Kroměříž, Murray Abraham, Tom Hulce, 1984)
 - *Mission: Impossible* (Praha, Tom Cruise, 1996, 2011)
 - *Les Misérables/Bídníci* (Praha, Kutná Hora, Žatec, Vrbno, Liam Neeson, Uma Thurman, 1998)
 - *Johanka z Arku* (Slezská Harta, Milla Jovovich, 1999)
 - *Příběh rytíře* (Ledeč Nad Sázavou, Heath Ledger, 2001)
 - *Spy Game* (Praha, Robert Redford, Brad Pitt, 2001)
 - *Hartova válka* (Praha, Milovice, Bruce Willis, 2002)
 - *Agent bez Minulosti* (Praha, Matt Damon, 2002)
 - *Hellboy* (Praha, Ron Perlman, 2004)
 - *Van Helsing* (Praha, Kunratice, Tábor, Hrad Pernštejn, Hugh Jackman, 2004)
 - *Casino Royale* (Praha, Daniel Craig, 2006)
 - *Poslední prázdniny* (Karlovy Vary, Queen Latifah A Gerard Depardieu, 2006)
 - *Spider-man: Daleko od Domova* (Praha, Liberec, Tom Holland, 2019)

LOKACE FILMOVÉHO TURISMU v ČR

- *Český ráj* (Jak vytrhnout velrybě stoličku, Jak dostat tatínka do polepšovny)
- *Krkonoše* (S tebou mě baví svět, Sněženky a machři)
- *Velká Amerika* (Limonádový Joe)
- *Dalešice* (Postřižiny)
- *Hoštice u Volyně* (Slunce, seno, jahody, Slunce, seno a pár facek, Slunce, seno a erotika)
- *Kersko u Nymburka* (Slavnosti sněženek)
- *Křečovice u Benešova* (Vesničko má středisková)
- *Putim u Písku* (Dobrý voják Švejk, Poslušně hlásím)
- *Mělník* (série Básníci)
- *Višňová u Příbrami* (Chalupáři)
- *Hrad Karlštejn* (Noc na Karlštejně)
- *Roudnice nad Labem* (Marečku, podejte mi pero)
- *Ratibořice a Babiččino údolí* (Babička)
- *Zámek Bečváry* (Zapomenuté světlo)
- *Kácov* (Habermannův mlýn)
- *Šilheřovice* (Tmavomodrý svět)
- *Modrava* (Policie Modrava)

LOKACE FILMOVÉHO TURISMU v ČR

- *Bouzov* (O princezně Jasněnce a létajícím ševci, O medvědu Ondřejovi, Kopretiny pro zámeckou paní, Arabela se vrací aneb Rumburak králem říše pohádek, Rumpelcimprcamp)
- *Křivoklát* (Dívka na koštěti, Třetí princ, Jak se budí princezny, Tři veteráni, Honza málem králem, Anděl páně, Sůl nad zlato, Škola princů)
- *Kost* (S čerty nejsou žerty, Kouzla králů)
- *Švihov* (Tři oříšky pro Popelku)
- *Blatná* (Šíleně smutná princezna),
- *Červená Lhota* (Zlatovláska, O štěstí a kráse),
- *Hluboká* (Pyšná princezna)
- *Průhonice* (Princezna se zlatou hvězdou na čele, S čerty nejsou žerty, Ať žijí duchové)
- *Sychrov* (Zlatovláska, Nejkrásnější hádanka, Kočičí princ, Nesmrtelná teta)
- *Vranov nad Dyjí* (Nesmrtelná teta, Císařovy nové šaty)
- *Kopicův statek v Českém ráji* (Nesmrtelná teta, Princ Bajaja, Princ a večernice), *Mlýn Střehom* (S čerty nejsou žerty), vesnice *Kvilda* (Anděl Páně), skanzen *Kouřim* (Peklo s princeznou, Nesmrtelná teta), město a zámek *Telč* (Jak se budí princezny, Z pekla štěstí, Kouzelný měsíc, Pyšná princezna)
- *Modrá krev* – seriál o historii a současnosti českých šlechtických rodů

FILMOVÝ TURISMUS v ČR

- Cestovní agentura CzechTourism – projekt *Česko – země jako z filmu* (2015)
 - 50 filmů & seriálů natočených u nás – *Popelka, Pelíšky, Amadeus...*
 - 6 tras – tajemná, světová, kultovní, osudová, rodinná & pohádková
 - 300 lokací
 - přírodní, kulturní & historické atraktivity
 - www.zemefilmu.cz, aplikace *Czech Film Trips*
 - 20 předpřipravených tematických výletů
 - možnost naplánovat si sám

FILMOVÉ FESTIVALY

- *Benátský filmový festival* – 1932 (srpen/září)
 - první promítнутý film – *Dr. Jekyll and Mr. Hyde* z roku 1931
- *Filmový festival v Cannes* – 1946 (květen)
 - vznikl jako konkurence Benátského festivalu
- *Berlínský mezinárodní filmový festival / Berlinale* – 1951 (únor)

- *Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary* – 1946
 - 1. ročník – nesoutěžní přehlídka, Mariánské Lázně & Karlovy Vary
 - politický režim výrazně zmenšil filmovou nabídku → malý zájem fanoušků
 - 1993 – nezávislá nadace, ředitel Jiří Bartoška, programová ředitelka Eva Zaoralová → festival → velmi prestižní záležitost

DĚKUJI ZA POZORNOST